

Sygn. akt V CZ 21/18

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku J.F.

z udziałem A.Ż.

o wykonywanie kontaktów z małoletnią L.F,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 28 marca 2018 r.,

zażalenia uczestniczki na postanowienie Sądu Okręgowego w G.

z dnia 3 października 2017 r., sygn. akt III Cz [...]/17,

**uchyla zaskarżone postanowienie pozostawiając
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w
orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w R. postanowieniem z dnia 28 marca 2017 r. oddalił wniosek J.F. o nakazanie uczestniczce A.Ż. zapłaty na jego rzecz kwot po 500 zł za naruszenie obowiązku wydawania małoletniej L.F. w terminach wskazanych we wniosku.

W uzasadnieniu postanowienia po przeprowadzeniu dowodów z zeznań świadków, z dokumentów, z nagrań dźwięku, z przesłuchania wnioskodawcy i uczestniczki Sąd wskazał, że materiał dowodowy nie dał podstaw do przyjęcia, iż uczestniczka w zawiniony sposób naruszyła obowiązki nałożone na nią postanowieniem regulującym kontakty małoletniej z ojcem.

Postanowieniem z dnia 3 października 2017 r. Sąd Okręgowy w G. na skutek zażalenia wnioskodawcy zmienił zaskarżone postanowienie przez jego uchylenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w R. W ocenie tego Sądu zaszła konieczność ustalenia, czy w przypadku małoletniej zachodzi „syndrom pas”, tym bardziej, że zgromadzony materiał sugeruje występowanie niektórych objawów, jak choćby: chęć zabrania całego domu na kontakty z wnioskodawcą, złe przyjęcie informacji o dłuższej rozłące z matką w czasie ferii zimowych. Jednocześnie zachodzi konieczność rozważenia, czy duże uzależnienie małoletniej od matki jest adekwatne do jej wieku, czy też jest wynikiem świadomych działań uczestniczki postępowania. Sąd Okręgowy dostrzegł też konieczność przesłuchania kuratora uczestniczącego w kontaktach i uzupełnienia w ten sposób postępowania dowodowego a ponadto uznał potrzebę poczynienia ustaleń, czy uczestniczka nie utrudnia wykonywania kontaktów w sposób pośredni i dopiero po tak poczynionych czynnościach Sąd pierwszej instancji powinien rozważyć, czy istnieją przesłanki nakazania zapłaty na rzecz wnioskodawcy kwoty po 500 złotych za naruszenie obowiązku wydawania małoletniej L.F. w dniach wskazanych we wniosku.

Uczestniczka A.Ż. wniosła zażalenie na powyższe postanowienie Sąd Okręgowy w G. Zarzuciła w nim naruszenie art. 386 § 1 w zw. z art. 397 § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przez nieprawidłowe ich zastosowanie albowiem wydanie

orzeczenia kasatoryjnego wymaga spełnienia przesłanek z art. 386 § k.p.c., a te w ocenie skarżącej nie zostały spełnione. Ponadto, zdaniem uczestniczki, Sąd drugiej instancji nie uzupełniając podstawowania dowodowego naruszył art. 382 w zw. z art. 397 § 2, w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rację ma przede wszystkim uczestniczka, iż pomimo użycia błędnej formuły, właściwej dla orzeczenia reformatoryjnego, merytoryczne rozstrzygnięcie ma charakter kasatoryjny, a jego usprawiedliwieniem może być jedynie nieważność dotychczasowego postępowania lub nierozpoznanie przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie orzeczenia co do istoty wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 2 i 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Przepis ten, który z mocy art. 13 § 2 k.p.c. ma zastosowanie do postępowania nieprocesowego, został wprowadzony ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1381).

Rozważając charakter wprowadzonego zażalenia, Sąd Najwyższy podkreślał, że kontrola dokonywana w ramach tego środka powinna mieć charakter formalny, skupiający się na przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji, bez wkraczania w kompetencje sądu *in merito*. Oznacza to, że w postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia na orzeczenie o uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji (postanowienia co do istoty w postępowaniu nieprocesowym) i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania Sąd Najwyższy poddaje kontroli prawidłowość stwierdzenia przez sąd drugiej instancji nieważności postępowania albo, czy rzeczywiście sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy lub też, czy wydanie wyroku (postanowienia co do istoty) wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Dokonywana ocena ma jednak charakter czysto procesowy, co oznacza, że nie może wkraczać w merytoryczne kompetencje sądu drugiej instancji rozpoznającego apelację.

Powyższe oznacza, że w postępowaniu zażaleniowym prowadzonym na podstawie art. 394¹ § 11 k.p.c. Sąd Najwyższy kontroluje jedynie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo zakwalifikował określoną sytuację procesową jako odpowiadającą przyjętej podstawie orzeczenia kasatoryjnego i w zależności od wyniku tej kontroli albo oddał zażalenie, albo uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

W przyjętym w polskim modelu apelacji (apelacja pełna), postępowanie apelacyjne stanowi kontynuację postępowania przed sądem pierwszej instancji, a jego przedmiotem jest także rozpoznanie zgłoszonego w pozwie żądania, nie zaś wyłącznie kontrola zaskarżonego orzeczenia (por. uchwała składu siedmiu sędziów z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55).

Ponadto, należy podkreślić, że po zmianie art. 386 § 4 k.p.c. z dniem 1 stycznia 2000 r. nawet potrzeba znacznego uzupełnienia postępowego dowodowego nie może stanowić podstawy do wydania przez sąd drugiej instancji orzeczenia kasatoryjnego; może nią być - jak wynika jednoznacznie z obecnego brzmienia tego przepisu, oprócz nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy - tylko konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Z okoliczności niniejszej sprawy taka potrzeba jednak nie wynika. Wręcz przeciwnie, Sąd drugiej instancji wyraźnie uznał, iż zachodzi potrzeba jedynie uzupełnienia dotychczasowego postępowania dowodowego. Wobec tego nie ulega wątpliwości, iż doszło do naruszenia art. 386 § 4 k.p.c.

Z tego względu Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 oraz art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

a.1.